

Βρυξέλλες, 19 Μαΐου 2026
(OR. en)

9302/26

JAI 590
SCHENGEN 9
SCH-EVAL 22
FRONT 94
IXIM 111
MIGR 134
ASILE 46
ENFOPOL 174
COMIX 112
CORDROGUE 65
VISA 52
IS
LI
NO
CH

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	18 Μαΐου 2026
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2026) 150 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2026

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο COM(2026) 150 final.

συνημμ.: COM(2026) 150 final

Βρυξέλλες, 18.5.2026
COM(2026) 150 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2026

{SWD(2026) 150 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΝΓΚΕΝ 2026

1. Ο ΧΩΡΟΣ ΣΕΝΓΚΕΝ ΣΕ ΕΝΑΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ: ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ

Από την έναρξη του κύκλου Σένγκεν το 2022 ⁽¹⁾, η ετήσια έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν παρέχει **στρατηγική εποπτεία και ολοκληρωμένη επισκόπηση της κατάστασης** στον χώρο Σένγκεν. Μέσω ολοκληρωμένης ανάλυσης και τεκμηριωμένων πληροφοριών, η έκθεση διαμορφώνει ένα συνεκτικό και μακρόπνοο θεματολόγιο πολιτικής για τον χώρο Σένγκεν. Εξασφαλίζει συνεχή πολιτική προσοχή στο Συμβούλιο Σένγκεν, στηρίζει τον αποτελεσματικό καθορισμό προτεραιοτήτων και συμβάλλει σε μια πιο συντονισμένη συνεργασία σε θέματα που σχετίζονται με τον χώρο Σένγκεν.

Ο χώρος Σένγκεν εξακολουθεί να επιδεικνύει ανθεκτικότητα καθώς υποστηρίζεται από **συλλογικές προσπάθειες** που καταβάλλονται τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο και **αποφέρουν απτά αποτελέσματα**. Σε αυτά τα αποτελέσματα περιλαμβάνονται η μείωση των παράνομων διελεύσεων των συνόρων καθώς και των δευτερογενών μετακινήσεων εντός του χώρου Σένγκεν, η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας και η αύξηση των αποτελεσματικών επιστροφών ατόμων που δεν έχουν δικαίωμα παραμονής στην ΕΕ.

Παρά τα απτά αυτά επιτεύγματα, οι αξιολογήσεις Σένγκεν εξακολουθούν να εντοπίζουν κενά που πρέπει να αντιμετωπιστούν επείγοντως. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο του σημερινού **ασταθούς γεωπολιτικού περιβάλλοντος** και του ολοένα και πιο σύνθετου **τοπίου ασφάλειας**, το οποίο απαιτεί την ανάληψη συλλογικής ευθύνης για να διασφαλιστεί ότι ο χώρος Σένγκεν παραμένει ασφαλής, ενωμένος και ανθεκτικός.

Οι προτεραιότητες για τον πέμπτο κύκλο Σένγκεν (2026-2027) θα επικεντρωθούν στα εξής: εδραίωση των επιτευγμάτων, αντιμετώπιση των εναπομενόντων κενών και ενίσχυση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση των σημερινών και μελλοντικών προκλήσεων. Η πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) αποτελεί στρατηγική ευκαιρία για την περαιτέρω στήριξη βιώσιμων και στοχευμένων επενδύσεων σε μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν.

Εστιάζοντας στην εδραίωση και την ετοιμότητα, η ΕΕ θα συνεχίσει να επιτυγχάνει ένα από τα πιο απτά επιτεύγματά της: έναν χώρο Σένγκεν που είναι ασφαλής, ενωμένος και ανθεκτικός έναντι των αναδυόμενων προκλήσεων.

2. Η ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΝΓΚΕΝ 2026: ΩΡΑ ΓΙΑ ΕΔΡΑΙΩΣΗ

2.1. Εξωτερική διάσταση του Σένγκεν: στρατηγική προσέγγιση της πολιτικής θεωρήσεων της ΕΕ

Το 2025 ο χώρος Σένγκεν εξακολούθησε να αποτελεί τον προορισμό με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στον κόσμο, προσελκύοντας περισσότερους από 790 εκατομμύρια

⁽¹⁾ Ο κύκλος Σένγκεν διαρθρώνεται με άξονα ένα ετήσιο πλαίσιο υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης που περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέσα: την έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν, η οποία καθορίζει τις κύριες πολιτικές και επιχειρησιακές προτεραιότητες για την καθοδήγηση των τριμηνιαίων Συμβουλίων Σένγκεν· το βαρόμετρο Σένγκεν+, το οποίο δύο φορές τον χρόνο παρέχει τακτική εικόνα της κατάστασης όσον αφορά τις εξελίξεις σε ολόκληρο τον χώρο, με βάση τις συνεισφορές των κρατών μελών και των οργανισμών της ΕΕ· και τον πίνακα αποτελεσμάτων Σένγκεν, πρβλ. υποσημείωση 60. Ο συντονιστής Σένγκεν της Επιτροπής παρέχει στήριξη στη συνολική λειτουργία του κύκλου μέσω διαρθρωμένης διμερούς και πολυμερούς συνεργασίας με τα κράτη μέλη.

ταξιδιώτες. Τα κράτη Σένγκεν εξέδωσαν 10 εκατομμύρια θεωρήσεις, και περισσότερες από 60 χώρες επωφελήθηκαν από την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για την πρόσβαση στον χώρο Σένγκεν. Η **κοινή πολιτική θεωρήσεων** αποτελεί την πρώτη γραμμή ελέγχου ασφαλείας της Ένωσης και, ως εκ τούτου, είναι καίριας σημασίας για την ασφάλεια της Ευρώπης, καθώς συμβάλλει στην πρόληψη της παράνομης μετανάστευσης, του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Διευκολύνει επίσης την πρόσβαση των καλόπιστων ταξιδιωτών στο Σένγκεν και διασφαλίζει αξιόπιστες σχέσεις με τις χώρες-εταίρους, οι οποίες βασίζονται στην τήρηση των ενωσιακών κανόνων και στην ευθυγράμμιση με αυτούς.

Τον Ιανουάριο του 2026 η Επιτροπή ενέκρινε την πρώτη **ενωσιακή στρατηγική για τις θεωρήσεις** ⁽²⁾, η οποία καθορίζει το πλαίσιο για μια πολιτική θεωρήσεων που προωθεί τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της Ένωσης, ενισχύει την ασφάλεια στον χώρο Σένγκεν, προωθεί την ευημερία και την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και προβάλλει τη θέση και την ανθεκτικότητα της Ένωσης στην παγκόσμια σκηνή.

Η στρατηγική καθορίζει ένα **φιλόδοξο θεματολόγιο και συγκεκριμένες δράσεις** που θα συμβάλουν στην ενίσχυση της εξωτερικής διάστασης του Σένγκεν. Σε αυτόν τον κύκλο Σένγκεν, θα δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη ενός νέου πλαισίου αξιολόγησης με σαφή κριτήρια για τη χορήγηση καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης σε χώρες-εταίρους, στην αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των στρατηγικών συμφερόντων της ΕΕ, καθώς και στην προετοιμασία στοχευμένης αναθεώρησης του κώδικα θεωρήσεων με στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας της ΕΕ. Για την περαιτέρω ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, η στρατηγική θα προωθήσει επίσης εταιρικές σχέσεις με βασικές χώρες-εταίρους με στόχο την καλύτερη αντιστοιχία των ταλέντων σε παγκόσμιο επίπεδο με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, το άνοιγμα της πρώτης υπηρεσίας νομικής πύλης στην Ινδία ⁽³⁾ αποτέλεσε σημαντικό βήμα για την προσέλκυση ταλέντων και την ενίσχυση της αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας. Πλέον θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην επιτυχή ανάπτυξή της, καθώς και στην επέκταση των ευρωπαϊκών υπηρεσιών νομικής πύλης σε άλλους βασικούς εταίρους.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της στρατηγικής εξαγγέλθηκαν στοχευμένα μέτρα για τη στήριξη της ικανότητας των κρατών μελών να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τη **διαδικασία χορήγησης θεωρήσεων**. Οι αξιολογήσεις Σένγκεν του 2025 και οι δραστηριότητες παρακολούθησης αποκαλύπτουν ότι η εξέταση των αιτήσεων χορήγησης θεώρησης είναι γενικά αξιόπιστη με καθιερωμένες διαδικασίες που διασφαλίζουν την ποιοτική λήψη αποφάσεων. Μολονότι έχουν ληφθεί σημαντικά μέτρα για τη μείωση του χρόνου αναμονής όσον αφορά τον προγραμματισμό των ραντεβού και τη διεκπεραίωση των αιτήσεων θεώρησης, τα προξενεία σε ορισμένες περιοχές εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές καθυστερήσεις. Ως εκ τούτου, η εφαρμογή της στρατηγικής θα βοηθήσει επίσης τα κράτη μέλη να διαχειρίζονται μεγάλο όγκο αιτήσεων, ιδίως κατά τις περιόδους αιχμής, για παράδειγμα μέσω της ανάπτυξης συστημάτων ΤΠ για τη διαχείριση των συνόρων, καθώς και μέσω της ειδικής στήριξης που παρέχει ο Frontex για την κατάρτιση προξενικών υπαλλήλων και τη συνδρομή στην επαλήθευση εγγράφων και στον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης σχετικά με τα έγγραφα.

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την ενωσιακή στρατηγική για την πολιτική θεωρήσεων [COM(2026) 43 final της 29ης Ιανουαρίου 2026].

⁽³⁾ EU Legal Gateway (Νομική πύλη της ΕΕ) (<https://eu-legal-gateway.eu/>).

2.2. Ολοκληρωμένη διαχείριση εξωτερικών συνόρων για έναν ασφαλή χώρο Σένγκεν

Η διατήρηση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων του Σένγκεν απαιτεί συνεχή επαγρύπνηση έναντι των εξελισσόμενων γεωπολιτικών κινδύνων, διασφαλίζοντας παράλληλα τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων ⁽⁴⁾.

Στα μέσα Οκτωβρίου του 2025 τα κράτη Σένγκεν άρχισαν σταδιακά να εφαρμόζουν το **σύστημα εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ)**, ένα από τα πλέον προηγμένα συστήματα διαχείρισης των συνόρων στον κόσμο, το οποίο επιτρέπει την καταχώριση υπηκόων τρίτων χωρών και την ανταλλαγή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο σχετικά με το πότε, πού και ποιος διασχίζει τα σύνορα της ΕΕ, καθώς και πληροφοριών σχετικά με τις αρνήσεις εισόδου. Κατά τη διάρκεια της εξάμηνης σταδιακής έναρξης της εφαρμογής του, το σύστημα κατέδειξε σαφή οφέλη για την ασφάλεια των πολιτών της ΕΕ, καθώς εμπόδισε εγκληματίες, απατεώνες και παραχαράκτες να διασχίζουν τα σύνορα με πλαστές ταυτότητες ή πλαστά έγγραφα. Από την έναρξη εφαρμογής του συστήματος, τα κράτη Σένγκεν κατέγραψαν πάνω από 60 εκατομμύρια εισόδους και εξόδους υπηκόων τρίτων χωρών. Επιπλέον, στο σύστημα καταγράφηκαν περισσότερες από 30 000 αρνήσεις εισόδου λόγω μη συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις εισόδου. Μεταξύ αυτών των περιπτώσεων, σχεδόν 800 άτομα θεωρήθηκαν απειλή για την εσωτερική ασφάλεια, ενώ απαγορεύθηκε η είσοδος σε σχεδόν 7 000 ταξιδιώτες λόγω υπέρβασης της επιτρεπόμενης διάρκειας παραμονής στον χώρο Σένγκεν ⁽⁵⁾. Από την έναρξη λειτουργίας του ΣΕΕ, οι καθημερινοί έλεγχοι δακτυλικών αποτυπωμάτων στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS) και στο αυτόματο σύστημα αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων (ΑΣΑΔΑ) που διενεργούνται από όλα τα κράτη μέλη αυξήθηκαν από περίπου 17 000 σε περίπου 87 000.

Κατά τη διάρκεια της σταδιακής έναρξης εφαρμογής του, η συντριπτική πλειονότητα των κρατών Σένγκεν εφάρμοσε αποτελεσματικά το ΣΕΕ, με τις περισσότερες χώρες να υπερβαίνουν τα απαιτούμενα όρια καταχωρίσεων. Η δυνατότητα προσωρινής αναστολής της λειτουργίας του ΣΕΕ, είτε πλήρως είτε εν μέρει, ασκήθηκε μόνο σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων. Ορισμένα κράτη Σένγκεν αντιμετώπισαν προκλήσεις σε σχέση με τις υποδομές, για παράδειγμα με τη λειτουργία των συστημάτων αυτοεξυπηρέτησης, την ικανότητα πλήρους καταχώρισης των βιομετρικών δεδομένων και τη συμφόρηση των πτήσεων σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.

Το ΣΕΕ τέθηκε σε πλήρη λειτουργία, με όλες τις λειτουργικές δυνατότητές του και σε όλα τα συνοριακά σημεία διέλευσης του χώρου Σένγκεν στις 10 Απριλίου 2026. Συνολικά, το ΣΕΕ λειτουργεί αποτελεσματικά, αποφέροντας ορατά οφέλη στην ασφάλεια της ΕΕ. Για την περαιτέρω βελτιστοποίηση της εφαρμογής του ΣΕΕ, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη χρήση της αυτοματοποίησης στα σύνορα ⁽⁶⁾, να διασφαλίσουν την ανάπτυξη επαρκούς αριθμού συνοριοφυλάκων και διαχειριστών ροών και να παράσχουν κατάλληλη υποδομή, εξοπλισμό, καθοδήγηση και κατάρτιση. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή, τα κράτη μέλη, καθώς και τα ενδιαφερόμενα μέρη στους τομείς των μεταφορών και του τουρισμού, θα συνεχίσουν τον στενό συντονισμό, ιδίως ενόψει της θερινής ταξιδιωτικής περιόδου.

Η επικείμενη έναρξη λειτουργίας του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS)** θα σηματοδοτήσει ένα ακόμα πρακτικό βήμα για την περαιτέρω ενίσχυση της προστασίας των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Θα καταστήσει

⁽⁴⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, *Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου* (19 Μαρτίου 2026) — Συμπεράσματα, EUCO 1/26, 19 Μαρτίου 2026.

⁽⁵⁾ Τα στοιχεία αυτά ισχύουν μέχρι τις 20 Απριλίου 2026.

⁽⁶⁾ Όπως η χρήση σταθμών προκαταγραφής, ηλεκτρονικών θυρών και της εφαρμογής για φορητές συσκευές «Travel to Europe» που αναπτύχθηκε από τον Frontex.

δυνατή την εξακρίβωση της ταυτότητας και την αξιολόγηση των προσώπων που αντιπροσωπεύουν δυνητικούς κινδύνους και θα τα εμποδίσει να εισέλθουν στον χώρο Σένγκεν, διασφαλίζοντας παράλληλα απρόσκοπτες μετακινήσεις για τη συντριπτική πλειονότητα των επισκεπτών. Θα προσθέσει σαφή αξία καθώς θα ενισχύσει την εκτίμηση κινδύνου πριν από το ταξίδι και θα παρέχει τη δυνατότητα έγκαιρου εντοπισμού πιθανών προβλημάτων για την ασφάλεια πριν από την άφιξη στα εξωτερικά σύνορα. Οι προετοιμασίες σημειώνουν πρόοδο, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη συντονισμένες προσπάθειες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής ανάπτυξης του ETIAS. Η έγκαιρη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών του ταξιδιωτικού κλάδου είναι καίριας σημασίας για την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος.

Εκτός από τα πλέον σύγχρονα συστήματα ΤΠ, οι **ικανότητες ισχυρού και μόνιμου ελέγχου των συνόρων** είναι απαραίτητες για τη διαφύλαξη της ασφάλειας των κοινών εξωτερικών συνόρων μας. Οι ικανότητες αυτές εξαρτώνται από τη διαθεσιμότητα κατάλληλου εξοπλισμού, καθώς και από την ύπαρξη επαρκών και καλά καταρτισμένων συνοριοφυλάκων στα εξωτερικά σύνορα του Σένγκεν. Μολονότι αρκετά κράτη μέλη προέβησαν σε βελτιώσεις το 2025 ⁽⁷⁾ λαμβάνοντας μέτρα για την αύξηση των επιπέδων στελέχωσης, οι επίμονες ελλείψεις εξακολουθούν να επηρεάζουν βασικές λειτουργίες ⁽⁸⁾ λόγω της ανεπάρκειας πόρων και της απουσίας διαρθρωμένων μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στρατηγικών για τους ανθρώπινους πόρους.

Μολονότι απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των εκπαιδευμένων συνοριοφυλάκων, το 2025 ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) στήριξε τα κράτη μέλη με 18 453 αποσπάσεις προσωπικού του μόνιμου σώματος ⁽⁹⁾ που παρείχαν επιχειρησιακή, τεχνική και υλικοτεχνική συνδρομή σε 35 επιχειρήσεις σε βασικά κράτη μέλη ⁽¹⁰⁾. Η Επιτροπή προετοιμάζει νομοθετική πρόταση το 2026 με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση της εντολής του Frontex.

Συνοριακοί έλεγχοι

Οι συνοριακοί έλεγχοι υψηλής ποιότητας στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ είναι απαραίτητοι για την πρόληψη σοβαρών απειλών κατά της ασφάλειας προτού αυτές φτάσουν στον χώρο Σένγκεν. Αρκετά κράτη Σένγκεν ενίσχυσαν την ποιότητα των συνοριακών ελέγχων μέσω συνεκτικότερης επαλήθευσης των προϋποθέσεων εισόδου και αυξημένης χρήσης της αυτοματοποίησης ⁽¹¹⁾. Ορισμένες χώρες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στον τομέα αυτόν. Για παράδειγμα, η Ρουμανία εφάρμοσε με επιτυχία την αυτοματοποίηση των διαδικασιών αναφοράς θετικών αποτελεσμάτων από τις ηλεκτρονικές πύλες της στους συνοριακούς ελέγχους δεύτερης γραμμής, καθώς και την ενσωμάτωση του εθνικού συστήματος εκ των προτέρων διαβίβασης πληροφοριών σχετικά με τους επιβάτες στο οικείο σύστημα ελέγχου των συνόρων. Τα μέτρα αυτά κατέστησαν δυνατή τη διενέργεια αποτελεσματικών και υψηλής ποιότητας συνοριακών ελέγχων.

Ωστόσο, εξακολουθούν να απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικής χρήσης των ενωσιακών και εθνικών βάσεων δεδομένων, την ενίσχυση των μέτρων κατά της απάτης σχετικά με τα έγγραφα, την ενίσχυση της διυπηρεσιακής

⁽⁷⁾ Ιδίως η Τσεχία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Γαλλία, η Κροατία, η Ιταλία, η Μάλτα, η Αυστρία, η Πολωνία και η Ρουμανία.

⁽⁸⁾ Ιδίως στην Ισπανία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία.

⁽⁹⁾ Οι αποσπάσεις αυτές αφορούν ανθρώπινο δυναμικό των κατηγοριών 1, 2 και 3. Ένα άτομο του ανθρώπινου δυναμικού μπορεί να αποσπαστεί πολλές φορές, με τις σημαντικότερες τοποθετήσεις το 2025 να είναι οι κοινές επιχειρήσεις σε Ελλάδα, Ισπανία και Ιταλία.

⁽¹⁰⁾ Frontex, *2025 in brief* (Το 2025 εν συντομία) (https://www.frontex.europa.eu/2025-in-brief/#under_hero_section).

⁽¹¹⁾ Για παράδειγμα: Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Ελβετία, Πολωνία, Ρουμανία και Φινλανδία.

συνεργασίας και την ανάπτυξη βιομετρικής επαλήθευσης για την κάλυψη των υφιστάμενων κενών και την ενίσχυση της ασφάλειας ⁽¹²⁾.

Το 2025 διενεργήθηκε μία απροειδοποίητη αξιολόγηση Σένγκεν και εντοπίστηκαν σοβαρές ελλείψεις όσον αφορά την ικανότητα του κράτους μέλους ⁽¹³⁾ να διαχειρίζεται τα εξωτερικά του σύνορα. Μετά την αξιολόγηση, οι αρχές του κράτους μέλους, με την υποστήριξη του Frontex, δρομολόγησαν τη λήψη άμεσων διορθωτικών μέτρων.

Επιτήρηση των συνόρων

Ο συνδυασμός αυστηρών συνοριακών ελέγχων και αποτελεσματικής επιτήρησης των συνόρων παρέχει το **πλέον αποτελεσματικό επίπεδο προστασίας**. Ο εντοπισμός παράνομων διελεύσεων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ μειώνεται σταθερά τα τελευταία έτη, φθάνοντας σε λιγότερες από 180 000, αριθμός που αντιπροσωπεύει περαιτέρω μείωση άνω του 25 % σε σύγκριση με το 2024 ⁽¹⁴⁾. Σε αρκετά κράτη Σένγκεν ⁽¹⁵⁾, η ενισχυμένη επιτήρηση έχει συμβάλει στη βελτίωση των ποσοστών εντοπισμού, στην επιτάχυνση των χρόνων αντίδρασης, στη μείωση των παράνομων διελεύσεων και στη βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης. Το τμήμα των ανατολικών χερσαίων συνόρων της ΕΕ έχει επίσης ενισχυθεί σημαντικά με βιώσιμες ολοκληρωμένες δράσεις επιτήρησης που υποστηρίζονται από εθνικά και ενωσιακά κονδύλια. Πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις σε ικανότητες επιτήρησης των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς νέου εξοπλισμού, της ανανέωσης του υφιστάμενου εξοπλισμού και της αυξημένης χρήσης προηγμένων τεχνολογιών, όπως μη επανδρωμένων εναέριων οχημάτων και σκαφών, αναβαθμισμένων ικανοτήτων ραδιοεπικοινωνίας και νέου στατικού εξοπλισμού.

Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, **η κάλυψη της επιτήρησης και η ενσωμάτωση των συστημάτων εξακολουθούν να παρουσιάζουν ανισότητες** σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν, κάτι που αντικατοπτρίζει τα κενά στον εξοπλισμό, στη συντήρηση και στον στρατηγικό σχεδιασμό. Σε αρκετά κράτη μέλη ⁽¹⁶⁾, δεν έχει ακόμη καθιερωθεί πλήρως μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την επιτήρηση των συνόρων, ιδίως όσον αφορά τον έγκαιρο εντοπισμό των παράνομων αφίξεων και την εκτίμηση κινδύνου σε πραγματικό χρόνο.

Ομοίως, με βάση τις υφιστάμενες **εθνικές και ευρωπαϊκές ικανότητες**, απαιτείται περαιτέρω πρόοδος προς μια πλήρως ολοκληρωμένη και συνεκτική εικόνα της κατάστασης, ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα των κρατών μελών να αναπτύξουν ολοκληρωμένες και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις μεταναστευτικές ροές, τα δίκτυα παράνομης διακίνησης και τις αναδυόμενες απειλές. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων (EUROSUR) που αποτελεί τον τεχνολογικό και επιχειρησιακό κορμό της ασφάλειας των συνόρων της ΕΕ. Θα συμβάλει στη βελτίωση της ικανότητας του χώρου Σένγκεν να αντιμετωπίζει αιφνίδιες αφίξεις ή αναδυόμενες απειλές κατά της ασφάλειας. Οι στενότερες συνέργειες μεταξύ των συνοριακών αρχών και της Ευρώπης θα ενισχύσουν

⁽¹²⁾ Για παράδειγμα στη Βουλγαρία, στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στη Γαλλία, στην Ουγγαρία, στην Πορτογαλία και στη Σλοβενία.

⁽¹³⁾ Η απροειδοποίητη αξιολόγηση Σένγκεν στην Πορτογαλία τον Δεκέμβριο του 2025 αποκάλυψε σοβαρές ελλείψεις στη διενέργεια ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα στον αερολιμένα της Λισαβόνας.

⁽¹⁴⁾ Frontex, «Irregular border crossings down 26 % in 2025, Europe must stay prepared» (Οι αντικανονικές διελεύσεις των συνόρων μειώθηκαν κατά 26 % το 2025, η Ευρώπη πρέπει να παραμείνει σε ετοιμότητα) (<https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-irregular-border-crossings-down-26-in-2025-europe-must-stay-prepared-lyKpVb>).

⁽¹⁵⁾ Όπως η Βουλγαρία, η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Νορβηγία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ρουμανία και η Φινλανδία.

⁽¹⁶⁾ Για παράδειγμα στη Δανία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, την Κροατία και τη Σλοβενία.

επίσης την επίγνωση της κατάστασης και την ανάλυση κινδύνου και θα βελτιώσουν τον εντοπισμό διασυνοριακών εγκληματικών και τρομοκρατικών απειλών.

Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κοινών εξωτερικών συνόρων μας απαιτεί ισχυρότερο συντονισμό μεταξύ όλων των φορέων που συμμετέχουν στη διαχείριση των συνόρων, στη μετανάστευση και στις επιστροφές. Από τον Ιούνιο του 2026 η νέα διαδικασία ελέγχου διαλογής στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης θα επιτρέπει την ταχεία ταυτοποίηση και αξιολόγηση όλων των υπηκόων τρίτης χώρας που επιχειρούν να εισέλθουν παράνομα στην Ένωση. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό όλα τα κράτη μέλη να είναι έτοιμα να εφαρμόσουν τους νέους **κανόνες ελέγχου διαλογής**, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλα τα πρόσωπα που υπόκεινται σε έλεγχο διαλογής παραπέμπονται στη σχετική διαδικασία ⁽¹⁷⁾. Το πλαίσιο αυτό θα είναι καίριας σημασίας τόσο για την ασφάλεια όσο και για την αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης στην ΕΕ, και η πρακτική εφαρμογή του θα αξιολογηθεί στο πλαίσιο των αξιολογήσεων Σένγκεν που έχουν προγραμματιστεί για το δεύτερο εξάμηνο του 2026.

Σχεδιασμός αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων

Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος, καθώς όλα τα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει **σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων** για τη διαχείριση των συνόρων σε περίπτωση μαζικής εισροής υπηκόων τρίτης χώρας στα σύνορα της ΕΕ. Επιπλέον, η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών έχει καταρτίσει σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων βάσει ολοκληρωμένων εκτιμήσεων και σεναρίων κινδύνου, ενώ μόνο τρεις χώρες ⁽¹⁸⁾ βρίσκονται ακόμη σε διαδικασία τυποποίησης των εν λόγω σχεδίων και έξι ⁽¹⁹⁾ δεν έχουν ακόμη δοκιμάσει την εφαρμογή του οικείου σχεδίου αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων.

Τα πλαίσια ετοιμότητας επικεντρώνονται παραδοσιακά στη διαχείριση των συνόρων, ωστόσο, πρέπει να ενσωματώνουν καλύτερα άλλες συναφείς διαδικασίες, ιδίως εκείνες που αφορούν τις επιστροφές. Τα επίπεδα εθνικής ετοιμότητας εξακολουθούν να παρουσιάζουν ανισότητες και καθίσταται ολοένα και πιο σαφές ότι τα μέτρα που μπορεί να ήταν επαρκή στο παρελθόν δεν επαρκούν πλέον για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων, ιδίως υπό το πρίσμα της συνεχιζόμενης κρίσης στη Μέση Ανατολή. Οι αξιολογήσεις Σένγκεν αποκαλύπτουν ότι τα περισσότερα κράτη Σένγκεν ⁽²⁰⁾ εξακολουθούν να πρέπει να ενσωματώσουν πλήρως τις επιχειρήσεις επιστροφής βάσει αναλύσεων κινδύνου. Για να επιτευχθεί αυτό, ο σχεδιασμός αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων πρέπει να αποκτήσει πιο ευρωπαϊκό προσανατολισμό, με τα εθνικά πλαίσια να ευθυγραμμίζονται πιο συστηματικά με τα εργαλεία και τους μηχανισμούς της ΕΕ και να συνδέονται καλύτερα με τον σχεδιασμό των γειτονικών κρατών μελών. Με αυτόν τον τρόπο θα καταστεί δυνατή η ταχύτερη, πιο προβλέψιμη και πιο συντονισμένη συλλογική αντίδραση κατά την εμφάνιση πιέσεων.

Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να μεταβούμε από τα εν πολλοίς επίσημα πλαίσια σχεδιασμού σε συστήματα που ενσωματώνονται πλήρως στην καθημερινή πρακτική και είναι ικανά να υποστηρίζουν ταχεία και συντονισμένη δράση όταν ανακλύπουν κρίσεις.

⁽¹⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817 (ΕΕ L, 2024/1356, 22.5.2024).

⁽¹⁸⁾ Ελλάδα, Ισπανία και Αυστρία.

⁽¹⁹⁾ Αυστρία, Ελβετία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Κάτω Χώρες.

⁽²⁰⁾ Συγκεκριμένα τα εξής: Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σουηδία και Τσεχία.

Σε οκτώ κράτη Σένγκεν ⁽²¹⁾, τα εθνικά σχέδια δεν περιλαμβάνουν τη δυνατότητα χρήσης ευρωπαϊκής στήριξης, έντεκα κράτη Σένγκεν ⁽²²⁾ δεν καλύπτουν τον συντονισμό με τον Frontex και δέκα κράτη Σένγκεν δεν έχουν διαβουλευθεί με γειτονικά κράτη μέλη για την κατάρτιση των σχεδίων τους για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων ⁽²³⁾, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχύτερη, πιο προβλέψιμη και πιο συντονισμένη συλλογική αντίδραση κατά την εμφάνιση πιέσεων.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να είναι προετοιμασμένη για την πιθανή απειλή που συνιστούν για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ οι Ρώσοι πρώην μαχητές που συμμετείχαν στην επίθεση κατά της Ουκρανίας. Σε συνέχεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2026, η Επιτροπή θα καταρτίσει αξιολόγηση σχετικά με πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης του ζητήματος αυτού.

Ο κύκλος Σένγκεν 2026-2027 θα πρέπει να συνεχίσει να επικεντρώνεται στη διασφάλιση ολοκληρωμένων εξωτερικών συνόρων για έναν ασφαλή χώρο Σένγκεν. Αυτό περιλαμβάνει ενισχυμένο σχεδιασμό της αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων και καλύτερη επίγνωση της κατάστασης, συνεχή βελτίωση των συνοριακών ελέγχων και της επιτήρησης των συνόρων, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους αξιοποίησης των συστημάτων ΤΠ, καθώς και διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των διαδικασιών ελέγχου διαλογής.

2.2 Αποτελεσματικά συστήματα επιστροφής που στηρίζουν την ακεραιότητα του χώρου Σένγκεν

Με την πάροδο των ετών, οι επιστροφές έχουν αναδειχθεί σε βασική προτεραιότητα, η οποία αναγνωρίζεται ως στοιχείο που στηρίζει την αξιοπιστία, την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα του συστήματος στο σύνολό του. Ως εκ τούτου, η διασφάλιση της επιστροφής όσων δεν έχουν δικαίωμα παραμονής αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν.

Νέο νομικό πλαίσιο για ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα επιστροφής

Η πρόταση της Επιτροπής για νέο κανονισμό για την επιστροφή ⁽²⁴⁾ αντιμετωπίζει βασικά διαρθρωτικά εμπόδια που εντοπίστηκαν σε προηγούμενες περιοδικές αξιολογήσεις Σένγκεν και στη θεματική αξιολόγηση Σένγκεν του 2024 σχετικά με τις αποτελεσματικότερες επιστροφές. Η Επιτροπή χαιρετίζει την έναρξη διοργανικών διαπραγματεύσεων και είναι έτοιμη να υποστηρίξει μια τελική συμφωνία που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ΕΕ.

Παράλληλα, η συντονίστρια επιστροφών έχει διαδραματίσει καίριο ρόλο στη διαμόρφωση μιας πιο συνεκτικής και στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τις επιστροφές, μέσω του δικτύου υψηλού επιπέδου για τις επιστροφές, προωθώντας τη συστηματική ανταλλαγή ορθών πρακτικών σχετικά με τις επιστροφές σε πολιτικά ευαίσθητες τρίτες χώρες προτεραιότητας, καθώς και τις επιστροφές παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών που συνιστούν απειλή για την ασφάλεια. Ειδικότερα, μέσω της ειδικής ομάδας για τις στατιστικές σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την ενίσχυση της παρακολούθησης και τη βελτίωση της αξιοπιστίας των δεδομένων σχετικά με τις επιστροφές. Η συντονίστρια έδωσε επίσης προτεραιότητα στην ενίσχυση της συνεργασίας

⁽²¹⁾ Βέλγιο, Ελβετία, Ελλάδα, Ισλανδία, Ισπανία, Νορβηγία, Σουηδία και Τσεχία.

⁽²²⁾ Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Σουηδία και Τσεχία.

⁽²³⁾ Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Μάλτα, Σλοβενία και Σουηδία.

⁽²⁴⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινού συστήματος για την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2025) 101 final].

όσον αφορά τους ασυνόδετους ανηλίκους, μεταξύ άλλων μέσω ανταλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και μέσω της διερεύνησης κοινών προσεγγίσεων με τις χώρες εταίρους.

Επιχειρησιακές βελτιώσεις που οδηγούν σε αποτελεσματικότερες επιστροφές

Η αποτελεσματικότητα των πολιτικών επιστροφής αξιολογείται σύμφωνα με τα απτά επιτόπια αποτελέσματα. Το 2025 παρατηρήθηκε ελαφρά ανοδική τάση στην αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων επιστροφής σε δεκαεπτά κράτη Σένγκεν ⁽²⁵⁾. Η πρόοδος αυτή οδήγησε σε **αύξηση του αριθμού των πραγματικών επιστροφών** το 2025, καθώς σημειώθηκε αύξηση κατά 19 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Οι εθνικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις συνέβαλαν στην πρόοδο, συμπεριλαμβανομένων των μεταρρυθμίσεων που θεσπίστηκαν για την εφαρμογή του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο. Ο Frontex παρείχε σημαντική στήριξη στα κράτη μέλη στον τομέα των επιστροφών. Το 2025 ο **Frontex** τοποθέτησε 140 ειδικούς σε θέματα επιστροφών ⁽²⁶⁾ και υποστήριξε 63 500 πραγματικές επιστροφές, αριθμός που αντιπροσωπεύει το 42 % επί του συνόλου και επιβεβαιώνει τη σταθερή ανοδική τάση που παρατηρήθηκε τα τελευταία έτη.

Είναι απαραίτητο να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες σε όλα τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την έγκαιρη έκδοση αποφάσεων επιστροφής, τον εξορθολογισμό των διαδικασιών ⁽²⁷⁾ και την εφαρμογή μέτρων για την πρόληψη της διαφυγής και των μη επιτρεπόμενων δευτερογενών μετακινήσεων ⁽²⁸⁾. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν πρόκειται για άτομα που ενδέχεται να παρουσιάσουν κινδύνους για την ασφάλεια, δηλαδή σε περιπτώσεις που απαιτούν τη συμμετοχή πολλών αρχών, εξειδικευμένη εμπειρογνώσια και μέτρα για την πρόληψη της διαφυγής ⁽²⁹⁾. Οι αξιολογήσεις Σένγκεν αποκάλυψαν ασυμφωνία μεταξύ του αριθμού των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν και του αριθμού των καταχωρίσεων με σκοπό την επιστροφή που δημιουργήθηκαν στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν, καθώς και ασυνεπή υποβολή όλων των σχετικών πληροφοριών στο σύστημα ⁽³⁰⁾. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν πλήρως οι καταχωρίσεις με σκοπό την επιστροφή στο SIS με τη συστηματική συμπερίληψη όλων των σχετικών πληροφοριών, όπως βιομετρικά στοιχεία, φωτογραφίες και επισημάνσεις ασφαλείας.

Η **οικειοθελής επιστροφή** αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως βασική συνιστώσα μιας αποτελεσματικής και βιώσιμης πολιτικής επιστροφών της ΕΕ. Μολονότι ορισμένα κράτη μέλη ⁽³¹⁾ έχουν στραφεί σε πιο προορατικά και προσαρμοσμένα μοντέλα, το πλήρες δυναμικό των οικειοθελών επιστροφών δεν έχει ακόμη αξιοποιηθεί μέσω της συνεκτικής ενσωμάτωσής τους στα εθνικά πλαίσια για τις επιστροφές ⁽³²⁾.

⁽²⁵⁾ Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Πολωνία, Πορτογαλία, Σουηδία και Φινλανδία.

⁽²⁶⁾ Παρά τον αριθμό αυτόν, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών τοποθέτησης ειδικών σε θέματα επιστροφών, λόγω των υψηλών απαιτήσεων γλωσσικής επάρκειας και εξειδικευμένων επιχειρησιακών δεξιοτήτων.

⁽²⁷⁾ Για παράδειγμα στην Ισπανία, την Ιταλία, την Πολωνία και την Πορτογαλία.

⁽²⁸⁾ Για παράδειγμα στην Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελβετία.

⁽²⁹⁾ Πρβλ. Συλλογή βέλτιστων πρακτικών που έχουν εντοπιστεί στο πλαίσιο του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν 2026. Η προσέγγιση της Βουλγαρίας, η οποία περιλαμβάνει τη συστηματική διεξαγωγή συνεντεύξεων με συλληφθέντες υπηκόους τρίτων χωρών και τον έλεγό τους με βάση ενωσιακές και διεθνείς βάσεις δεδομένων για τον εντοπισμό πιθανών κινδύνων για την ασφάλεια, προσδιορίστηκε ως βέλτιστη πρακτική κατά την αξιολόγηση Σένγκεν.

⁽³⁰⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού 2018/1860 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν για την επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 312 της 7.12.2018), τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να δημιουργούν καταχώριση με σκοπό την επιστροφή μετά την έκδοση απόφασης επιστροφής.

⁽³¹⁾ Για παράδειγμα: Βέλγιο και Ιταλία.

⁽³²⁾ Για παράδειγμα στην Ισπανία και την Πορτογαλία.

Τα κράτη μέλη έχουν καταβάλει προσπάθειες για την ενίσχυση των **επιχειρησιακών ικανοτήτων** σε σχέση με τη βελτίωση των πλαισίων κατάρτισης ⁽³³⁾, τη διάθεση πρόσθετων ανθρώπινων πόρων ⁽³⁴⁾ και την ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των εθνικών αρχών ⁽³⁵⁾. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να διασφαλιστεί διαρκής αντίκτυπος στις επιχειρησιακές επιδόσεις, ιδίως όταν η έλλειψη κατάλληλων και επαρκών ικανοτήτων εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τα βασικά εμπόδια για την εκτέλεση των επιστροφών ⁽³⁶⁾.

Ο σταδιακός **εκσυγχρονισμός των επιχειρησιακών εργαλείων και συστημάτων για τις επιστροφές** σημειώνει πρόοδο σε αρκετά κράτη μέλη ⁽³⁷⁾. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή εξακολουθεί να είναι ατελής. Ειδικότερα, η βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης υποθέσεων επιστροφής βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη σε αρκετές χώρες Σένγκεν ⁽³⁸⁾, κάτι που αναδεικνύει την ανάγκη να επιταχυνθεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την επόμενη φάση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών επιστροφής σε επίπεδο ΕΕ και την επικείμενη νομοθετική πρόταση της Επιτροπής στον τομέα αυτόν το 2026.

Η διαδικασίες επιστροφής πρέπει να συνοδεύονται από ισχυρές και αποτελεσματικές **διασφαλίσεις που εγγυώνται τα θεμελιώδη δικαιώματα**. Το 2025 παρατηρείται γενική βελτίωση της ποιότητας και της εφαρμογής των εν λόγω διασφαλίσεων. Αρκετά κράτη μέλη ⁽³⁹⁾ βελτίωσαν τις οικείες διαδικασίες για τη λήψη αποφάσεων επιστροφής ώστε να τηρούν την αρχή της *μη επαναπροώθησης*, το δικαίωμα ακρόασης, την παροχή επαρκούς πληροφόρησης και την αποτελεσματική πρόσβαση σε ένδικα βοηθήματα. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την εδραίωση και τη διατήρηση αυτών των βελτιώσεων ⁽⁴⁰⁾, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα συστήματα παρακολούθησης των αναγκαστικών επιστροφών ⁽⁴¹⁾ και τις διαδικασίες προσφυγής κατά των αποφάσεων επιστροφής ⁽⁴²⁾.

Η αποτελεσματική επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών θα παραμείνει βασική προτεραιότητα στον κύκλο Σένγκεν 2026-2027. Το 2026 θα δρομολογηθεί η νέα διαδικασία στα σύνορα για την επιστροφή στο πλαίσιο του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο τα εθνικά συστήματα να είναι πλήρως προετοιμασμένα ώστε να διασφαλίσουν την εφαρμογή του συμφώνου με αποτελεσματικότητα και συνέπεια. Η πλήρης και έγκαιρη εφαρμογή των συστάσεων της αξιολόγησης Σένγκεν θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στην επίτευξη αυτού του στόχου.

2.3 Συνεργασία στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας

Η συνεργασία στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας είναι απαραίτητη για τον χώρο Σένγκεν, καθώς προβλέπει μέτρα που διατηρούν την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα της επιβολής του νόμου. Ωστόσο, οι αξιολογήσεις Σένγκεν αποκαλύπτουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις.

⁽³³⁾ Βέλγιο, Γαλλία και Ιταλία.

⁽³⁴⁾ Για παράδειγμα: Ιταλία, Λιθουανία και Μάλτα.

⁽³⁵⁾ Για παράδειγμα στη Φινλανδία.

⁽³⁶⁾ Ιδίως στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία.

⁽³⁷⁾ Συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας και της Κύπρου.

⁽³⁸⁾ Όπως για παράδειγμα στις εξής χώρες: Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Σλοβακία και Σλοβενία.

⁽³⁹⁾ Όπως το Βέλγιο, η Μάλτα και η Πορτογαλία.

⁽⁴⁰⁾ Για παράδειγμα στην Ελλάδα και την Ουγγαρία.

⁽⁴¹⁾ Για παράδειγμα στην Αυστρία, τη Γερμανία, την Ισλανδία, την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Τσεχία.

⁽⁴²⁾ Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία και Φινλανδία.

Αποτελεσματική και ασφαλής ανταλλαγή πληροφοριών

Η ανταλλαγή πληροφοριών αποτελεί βασικό στοιχείο του συστήματος εσωτερικής ασφάλειας του Σένγκεν. Σημαντική πρόοδος έχει παρατηρηθεί σε δεκαεννέα κράτη μέλη που έχουν κοινοποιήσει την πλήρη μεταφορά της **οδηγίας για την ανταλλαγή πληροφοριών** ⁽⁴³⁾ και σε δεκαοκτώ κράτη μέλη ⁽⁴⁴⁾ που έχουν θεσπίσει εθνικά συστήματα διαχείρισης υποθέσεων τα οποία διαλειτουργούν με την εφαρμογή δικτύου ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών (SIENA). Ωστόσο, οι αξιολογήσεις Σένγκεν του 2025 αποκαλύπτουν κενά μεταξύ της επίσημης μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας. Σε κανένα από τα πέντε κράτη μέλη που αξιολογήθηκαν το 2025 ⁽⁴⁵⁾ το ενιαίο σημείο επαφής δεν έχει ακόμη εκπληρώσει πλήρως τις απαιτήσεις της οδηγίας, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα τη βραδύτερη διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών, η οποία είναι επίσης λιγότερο τυποποιημένη και πιο επιρρεπής σε σφάλματα απ' ό,τι είχε σχεδιαστεί.

Οι αξιολογήσεις Σένγκεν αποκάλυψαν ότι οι λειτουργικές δυνατότητες του SIS δεν αξιοποιούνται στον μέγιστο βαθμό ⁽⁴⁶⁾. Για παράδειγμα, η συστηματική επισύναψη βιομετρικών δεδομένων στις καταχωρίσεις στο SIS, η ανάπτυξη και η χρήση αναζητήσεων δακτυλικών αποτυπωμάτων από όλες τις αρμόδιες αρχές, ιδίως κατά τους συνοριακούς ελέγχους και από τις μεταναστευτικές αρχές ⁽⁴⁷⁾, καθώς και η ανταλλαγή με την Ευρωπαϊκή θετικών αποτελεσμάτων στο SIS που σχετίζονται με την τρομοκρατία εξακολουθούν να παρουσιάζουν ασυνέπειες ⁽⁴⁸⁾. Αντιθέτως, τα κράτη μέλη που έχουν επενδύσει στην αυτοματοποίηση και στη συστηματική ενσωμάτωση των συστημάτων διαχείρισης υποθέσεων και των εθνικών βάσεων δεδομένων επιτυγχάνουν αποδεδειγμένα καλύτερα επιχειρησιακά αποτελέσματα ⁽⁴⁹⁾.

Επιπλέον, υπάρχουν διαρθρωτικές προκλήσεις που σχετίζονται με τους **ανθρώπινους πόρους** και τις **τεχνικές ικανότητες**. Αρκετά κράτη μέλη ⁽⁵⁰⁾ αντιμετωπίζουν ελλείψεις προσωπικού στα γραφεία των εθνικών συστημάτων πληροφοριών Σένγκεν (N.SIS) και/ή στα τμήματα SI.RE.NE ⁽⁵¹⁾, καθώς και στα ενιαία σημεία επαφής, κάτι που επηρεάζει αρνητικά την επιχειρησιακή συνέχεια και την ποιότητα της ανταλλαγής πληροφοριών.

⁽⁴³⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2023/977 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου (ΕΕ L 134 της 22.5.2023, σ. 1). Η οδηγία θεσπίζει εναρμονισμένους κανόνες για την επαρκή και ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών για τους σκοπούς της πρόληψης, της εξακρίβωσης ή της διερεύνησης αξιόποινων πράξεων. Τον Απρίλιο του 2026 δεκαεννέα κράτη μέλη κοινοποίησαν την πλήρη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο, ενώ τέσσερα κοινοποίησαν μερική μεταφορά. Για τα υπόλοιπα τρία κράτη μέλη (Βέλγιο, Εσθονία και Ισπανία) εκδόθηκαν αιτιολογημένες γνώμες.

⁽⁴⁴⁾ Αυστρία, Γερμανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Σουηδία και Τσεχία.

⁽⁴⁵⁾ Αυστρία, Βουλγαρία, Ελβετία, Ρουμανία και Σλοβενία.

⁽⁴⁶⁾ Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Ελλάδα, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία και Φινλανδία.

⁽⁴⁷⁾ Για παράδειγμα, παρατηρούνται ασυνέπειες στη Γαλλία, την Ισλανδία, την Ισπανία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία, τη Σουηδία και την Τσεχία.

⁽⁴⁸⁾ Αυτό εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Αυστρία.

⁽⁴⁹⁾ Γερμανία και Αυστρία.

⁽⁵⁰⁾ Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία και Φινλανδία.

⁽⁵¹⁾ Το αρκτικόλεξο SIRENE σχηματίζεται από τα αρχικά των λέξεων «supplementary information request at the national entries» (Αίτηση συμπληρωματικών πληροφοριών για εθνικές καταχωρίσεις). Τα κράτη μέλη που χρησιμοποιούν το SIS πρέπει να συστήσουν εθνικό τμήμα SIRENE, το οποίο θα λειτουργεί 24

Συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου

Όπως σταθερά προκύπτει από τις αξιολογήσεις Σένγκεν, τα νομικά και θεσμικά θεμέλια για τη διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου υπάρχουν κατά γενικό κανόνα σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν, αλλά το επιχειρησιακό δυναμικό τους εξακολουθεί να μην αξιοποιείται επαρκώς. Τα κέντρα αστυνομικής συνεργασίας αποτελούν πολύτιμους κόμβους για την καθημερινή συνεργασία, αλλά εξακολουθούν να λειτουργούν κυρίως ως κέντρα αναμετάδοσης πληροφοριών παρά ως επιχειρησιακοί παράγοντες διευκόλυνσης⁽⁵²⁾.

Οι **κοινές επιχειρήσεις** αποκαλύπτουν μια ανάμεικτη εικόνα. Η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ Αυστρίας και Ουγγαρίας αποτελεί λαμπρό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο μπορούν να συνδυαστούν διάφορα εργαλεία⁽⁵³⁾ για τη δημιουργία ενός ενιαίου συνεκτικού συστήματος. Ωστόσο, οι κοινές επιχειρήσεις σε πολλά κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι αντιδραστικές και καθοδηγούμενες από εταίρους. Οι εξερχόμενες επιχειρήσεις επιτήρησης και καταδίωξης είναι συστηματικά λιγότερες από τις εισερχόμενες, ενώ απουσιάζουν σε μεγάλο βαθμό οι υποδομές για κοινή επιχειρησιακή επίγνωση της κατάστασης.

Στο πλαίσιο της στενής συνεργασίας της με τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση αυτών και άλλων προκλήσεων, η Επιτροπή συγκρότησε την **άτυπη ομάδα εμπειρογνομόνων για τη διασυνοριακή επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου** με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, τον εντοπισμό κοινών προκλήσεων και την ανάπτυξη πρακτικών λύσεων. Με βάση τις εργασίες της, η Επιτροπή θα εκπονήσει μελέτη για τη χαρτογράφηση των υφιστάμενων συμφωνιών συνεργασίας, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για την αξιολόγηση του αν το υφιστάμενο πλαίσιο μη δεσμευτικού δικαίου για τη διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου εξακολουθεί να είναι επαρκές. Αυτό αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία, καθώς η απαίτηση της στρατηγικής για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ⁽⁵⁴⁾ σχετικά με τη σύσταση ομάδας υψηλού επιπέδου για το μέλλον της επιχειρησιακής συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου ανταποκρίνεται άμεσα σε όσα έχουν επανειλημμένα διαπιστώσει οι αξιολογήσεις Σένγκεν: τα υφιστάμενα εργαλεία είναι σε μεγάλο βαθμό άρτια, αλλά απαιτούν μια πιο στέρεη νομική βάση. Ταυτόχρονα, οι επικείμενες προτάσεις για την ενίσχυση της **εντολής της Ευρωπόλ** θα της παρέχουν καλύτερα εφόδια για την παροχή επιχειρησιακής στήριξης στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων διευκολύνοντας τη διασυνοριακή ανάλυση, την ενισχυμένη ανταλλαγή πληροφοριών και τις συντονισμένες δράσεις κατά των κινδύνων που απειλούν τον χώρο Σένγκεν.

Όλες αυτές οι προσπάθειες στηρίζονται στην ανάγκη για μια κοινή επαγγελματική νοοτροπία που θα βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και στις διαλειτουργικές δεξιότητες. Η Επιτροπή αξιολογεί τον βέλτιστο τρόπο στήριξης της **κατάρτισης στον τομέα της επιβολής του νόμου** μέσω του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL). Η αντιμετώπιση των κενών σε εξειδικευμένους τομείς, όπως η ψηφιακή εγκληματολογία, η νόμιμη αποκρυπτογράφηση και η προηγμένη ανάλυση δεδομένων, είναι ιδιαίτερα σημαντική,

ώρες το εικοσιτετράωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα και θα είναι αρμόδιο για την ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων που συνδέονται με τις καταχωρίσεις του SIS.

⁽⁵²⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2022/915 του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου (ΕΕ L 158 της 13.6.2022, σ. 53).

⁽⁵³⁾ Διμερείς συμφωνίες, κοινά κέντρα συντονισμού και EMPACT.

⁽⁵⁴⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Commission present ProtectEU – Internal Security Strategy» (Η Επιτροπή παρουσιάζει την ProtectEU — Στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια) (https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_el).

καθώς η εγκληματικότητα εκμεταλλεύεται όλο και περισσότερο τις αναδυόμενες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης.

Η κατάσταση στα εσωτερικά σύνορα

Ο χώρος Σένγκεν συμβάλλει σημαντικά στην **εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς** και στην **οικονομική ευημερία** της ΕΕ. Όσο αγαθά, εργαζόμενοι και υπηρεσίες διασχίζουν απρόσκοπτα τα εσωτερικά σύνορα, οι διασυνοριακές περιφέρειες ευδοκίμουν και οι εθνικές οικονομίες επωφελούνται από χαμηλότερο διοικητικό φόρτο και οικονομίες κλίμακας. Για την αξιολόγηση του «αποτελέσματος του χώρου Σένγκεν», η Επιτροπή ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης σχετικά με τα οφέλη του Σένγκεν και το κόστος επαναφοράς των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, η οποία θα δημοσιευθεί το δεύτερο εξάμηνο του 2026.

Το 2025 δέκα κράτη Σένγκεν παρέτειναν και διατήρησαν την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά τους σύνορα ⁽⁵⁵⁾ λόγω ανησυχιών για τη μετανάστευση και την ασφάλεια. Αυτές οι ανησυχίες αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τη συνεχιζόμενη αστάθεια κατά μήκος βασικών μεταναστευτικών οδών, την εργαλειοποίηση της μετανάστευσης από εχθρικούς κρατικούς φορείς και την εμμένουσα πίεση που ασκεί το διασυνοριακό οργανωμένο έγκλημα.

Σε περίπτωση επαναφοράς των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, είναι καίριας σημασίας τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα για τον **περιορισμό τυχόν αρνητικών συνεπειών για τους διασυνοριακά μετακινούμενους εργαζομένους και τις διασυνοριακές κοινότητες**. Ως εκ τούτου, ο διαρθρωμένος διάλογος του συντονιστή Σένγκεν με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, καθώς και η διαδικασία διαβούλευσης που κινήθηκε στο πλαίσιο του αναθεωρημένου κώδικα συνόρων του Σένγκεν ⁽⁵⁶⁾, διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο, τόσο για την επίτευξη απτών αποτελεσμάτων ως προς την αντιμετώπιση των χρόνων αναμονής στα εσωτερικά σύνορα όσο και για τη βελτίωση του επιχειρησιακού συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα αφορούσε μη συστηματικούς επιτόπιους ελέγχους.

Παρόλο που οι έλεγχοι των εσωτερικών συνόρων μπορεί να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των ανησυχιών που διατυπώνουν ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά τη μετανάστευση και την ασφάλεια, υπάρχουν **αποδοτικότερες και αποτελεσματικότερες εναλλακτικές λύσεις**. Ειδικότερα, η επιχειρησιακή συνεργασία, η ανταλλαγή πληροφοριών και οι έλεγχοι εντός της επικράτειας μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμο υποκατάστατο των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, ιδίως μέσω μη συστηματικών αστυνομικών ελέγχων ή κινητών τεχνολογιών βιομετρικής ταυτοποίησης και εντοπισμού οχημάτων ⁽⁵⁷⁾. Η επιχειρησιακή προσέγγιση της Ρουμανίας στα εσωτερικά της σύνορα με την Ουγγαρία και τη Βουλγαρία παρέχει ένα μοντέλο που θα μπορούσε να αναπαραχθεί σε άλλα κράτη μέλη. Η εν λόγω προσέγγιση συνδυάζει κοινές επιχειρήσεις βάσει πληροφοριών, στοχευμένους αστυνομικούς ελέγχους βάσει κινδύνου, κοινές περιπολίες και πλήρως λειτουργικά κέντρα αστυνομικής συνεργασίας.

Η ταχεία επανεισδοχή αντικανονικών μεταναστών που συλλαμβάνονται σε παραμεθόριες περιοχές μπορεί να επιτευχθεί μέσω της **διαδικασίας μεταφοράς**, του μέσου που

⁽⁵⁵⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Temporary reintroduction of border control» (Προσωρινή επαναφορά του ελέγχου των συνόρων) (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/temporary-reintroduction-border-control_el).

⁽⁵⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1717 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (ΕΕ L, 2024/1717, 20.6.2024).

⁽⁵⁷⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2024/268 της Επιτροπής, της 23ης Νοεμβρίου 2023, σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά σοβαρές απειλές κατά της εσωτερικής ασφάλειας και της δημόσιας τάξης στον χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα (ΕΕ L, 2024/268, 17.1.2024).

θεσπίστηκε με τον αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν. Σε αρκετά κράτη μέλη ⁽⁵⁸⁾ έχει δρομολογηθεί η διαδικασία συμφωνίας πρακτικών ρυθμίσεων για την εφαρμογή της, ενώ άλλα κράτη μέση εξακολουθούν να βασίζονται στις υφιστάμενες διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής.

Στο μέλλον, το ΣΕΕ και η επικείμενη έναρξη εφαρμογής των μέσων του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο θα ενισχύσουν σημαντικά τις διαρθρωτικές προϋποθέσεις για τη σταδιακή άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Αμφότερες οι πρωτοβουλίες θα παράσχουν στα κράτη μέλη επιχειρησιακά εργαλεία για τη διαχείριση των μεταναστευτικών πιέσεων και των πιέσεων στον τομέα της ασφάλειας στα εξωτερικά τους σύνορα, καθώς και για την αντιμετώπιση των μη επιτρεπόμενων μετακινήσεων εντός του χώρου Σένγκεν.

Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη στην τήρηση των αρχών της ελεύθερης κυκλοφορίας και της ασφάλειας σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν και σύντομα θα εκδώσει γνώμες, όπως ορίζεται στον αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν.

3. Ο ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ: ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΕΝΓΚΕΝ

Στα προηγούμενα στάδια της ολοκλήρωσης του Σένγκεν, το σύστημα θα μπορούσε να λειτουργήσει σε μεγάλο βαθμό μέσω καθιερωμένων διαδικασιών, πρακτικής συνεργασίας και ισχυρού τεκμηρίου εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, η διακυβέρνηση Σένγκεν, η οποία καλύπτει όλους τους τομείς, καθιστά δυνατή τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν, είχε την τάση να διαδραματίζει υποστηρικτικό και όχι κεντρικό ρόλο, με την καθημερινή διαχείριση να βασίζεται περισσότερο στον άτυπο συντονισμό παρά σε ένα ισχυρό κοινό πολιτικό πλαίσιο.

Το πλαίσιο αυτό έχει αλλάξει ριζικά. Σήμερα, ο χώρος Σένγκεν λειτουργεί σε ένα πολύ πιο σύνθετο και απαιτητικό περιβάλλον, το οποίο διαμορφώνεται από γεωπολιτική αστάθεια, νέες απειλές κατά της ασφάλειας και τεχνολογικές διαταραχές. Στο πλαίσιο αυτό, η αποτελεσματικότητα και η συνοχή του Σένγκεν δεν μπορούν πλέον να βασίζονται κατά κύριο λόγο σε άτυπες ρυθμίσεις. Όπως αναγνωρίζεται στη δήλωση Σένγκεν ⁽⁵⁹⁾, η ενίσχυση του χώρου Σένγκεν υπό τις τρέχουσες συνθήκες απαιτεί μια διακυβέρνηση που θα είναι πιο δομημένη, πιο συλλογική και πιο σταθερά εδραιωμένη σε πολιτικό επίπεδο, και η οποία θα διασφαλίζει σαφήνεια, συντονισμό και κοινή στρατηγική κατεύθυνση. Ως εκ τούτου, η **ενίσχυση της εθνικής διακυβέρνησης Σένγκεν** αποτελεί βασική προϋπόθεση για να διασφαλιστεί ότι ο χώρος Σένγκεν μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά τόσο στις τρέχουσες όσο και στις μελλοντικές προκλήσεις.

⁽⁵⁸⁾ Οι αξιολογήσεις Σένγκεν της Αυστρίας, της Ρουμανίας και της Σλοβενίας επιβεβαιώνουν ότι δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει οι διαπραγματεύσεις για την εφαρμογή της.

⁽⁵⁹⁾ Η δήλωση Σένγκεν εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Ιουνίου 2025 και επιβεβαιώνει εκ νέου τη δέσμευση των κρατών μελών να διαφυλάξουν την ακεραιότητα του Σένγκεν· Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Δήλωση Σένγκεν*, η οποία εγκρίθηκε στις 12 Ιουνίου 2025 (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10068-2025-INIT/el/pdf>).

3.1 Ενίσχυση της διακυβέρνησης Σένγκεν

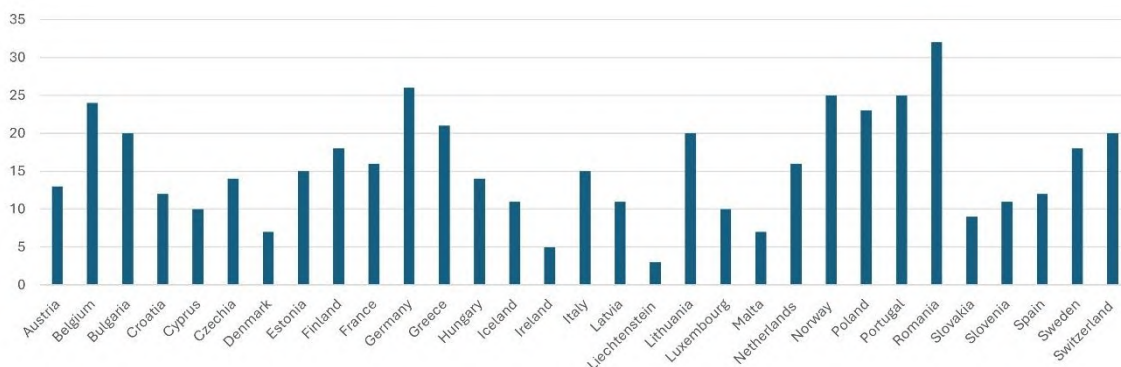
Ο πίνακας αποτελεσμάτων Σένγκεν του 2025 ⁽⁶⁰⁾ παρουσιάζει μια εικόνα ανομοιογένειας όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη συμβάλλουν στη λειτουργία του χώρου

Σένγκεν:

Συγκεντρωτικός πίνακας αποτελεσμάτων Δεκεμβρίου 2025

Μολονότι έχει σημειωθεί προφανής πρόοδος σε πολλούς τομείς, εξακολουθούν να υπάρχουν ανισότητες, οι οποίες οδηγούν σε επιχειρησιακά κενά και κενά ασφάλειας. Ταυτόχρονα, όταν οι αρμοδιότητες δεν τηρούνται με συνέπεια, η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να υπονομευθεί με αποτέλεσμα να θίγεται η συλλογική ισχύς και ενότητα του χώρου Σένγκεν ⁽⁶¹⁾. Όπως και τα προηγούμενα έτη, το 2025 ο μηχανισμός αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν διαδραμάτισε καίριο ρόλο στον εντοπισμό τομέων που επιδέχονται βελτίωση, καθώς και στην προώθηση μιας νοοτροπίας κοινής ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών. Ο μηχανισμός, στον οποίο συμμετέχουν περισσότεροι από 500 εμπειρογνώμονες από όλα τα κράτη Σένγκεν, επιτρέπει τον αποτελεσματικό και έγκαιρο εντοπισμό ελλείψεων, καθώς και βέλτιστων πρακτικών και καινοτόμων λύσεων. Αυτές οι βέλτιστες πρακτικές συνδυάζονται σε μια ειδική συλλογή ⁽⁶²⁾, η οποία μπορεί να παράσχει χρήσιμες λύσεις και να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τα κράτη μέλη.

Αριθμός επιλεγμένων εμπειρογνομώνων ανά κράτος μέλος για το 2026

⁽⁶⁰⁾ Ο συγκεντρωτικός πίνακας αποτελεσμάτων Σένγκεν βαθμολογεί και απεικονίζει, για όλα τα κράτη μέλη Σένγκεν, τη συνολική υλοποίηση των συστάσεων που απορρέουν από τις αξιολογήσεις Σένγκεν. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που συμφωνήθηκε με τα κράτη μέλη τον Δεκέμβριο του 2023, ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει έξι διαστάσεις πολιτικής, καθεμία από τις οποίες καλύπτει βασικές πτυχές για την αποτελεσματική λειτουργία του χώρου Σένγκεν. Με βάση τους επιμέρους πίνακες αποτελεσμάτων Σένγκεν που βαθμολογούν τα κράτη μέλη όσον αφορά το επίπεδο υλοποίησης των συστάσεων, στο σχήμα απεικονίζεται η μέση βαθμολογία ανά διάσταση σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν.

⁽⁶¹⁾ Η έγκαιρη υποβολή εκθέσεων ποιότητας σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν κατά την αξιολόγηση αποτελεί προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν.

⁽⁶²⁾ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, *Συλλογή βέλτιστων πρακτικών που έχουν εντοπιστεί στο πλαίσιο του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν 2026*.

Οι δραστηριότητες αξιολόγησης του 2025⁽⁶³⁾, συμπεριλαμβανομένων των στοχευμένων δραστηριοτήτων παρακολούθησης⁽⁶⁴⁾ και των διαλόγων παρακολούθησης Σένγκεν που δρομολογήθηκαν πρόσφατα⁽⁶⁵⁾, ανέδειξαν την ανάγκη τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τα εθνικά τους πλαίσια διακυβέρνησης Σένγκεν, διασφαλίζοντας αποτελεσματικό συντονισμό, σαφή στρατηγικό σχεδιασμό και πλήρη ευθυγράμμιση μεταξύ των εθνικών προτεραιοτήτων, των επιχειρησιακών αναγκών και της χρηματοδότησης της ΕΕ. Οι διαδικασίες αυτές έχουν ενισχύσει την καθημερινή εφαρμογή Σένγκεν, με την υποστήριξη των συνεχιζόμενων ανταλλαγών με τον συντονιστή Σένγκεν⁽⁶⁶⁾.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν σημειώσει αξιολογητή πρόοδο στον τομέα αυτόν, με δώδεκα κράτη μέλη⁽⁶⁷⁾ να διορίζουν εθνικούς συντονιστές Σένγκεν. Επιπλέον, **η πρώτη περιοδική αξιολόγηση Σένγκεν της Ρουμανίας** μετά την πλήρη ενσωμάτωσή της στον χώρο Σένγκεν κατέδειξε τα αποτελέσματα του ενισχυμένου ολοκληρωμένου εθνικού μοντέλου διακυβέρνησης Σένγκεν, το οποίο διασφαλίζει υψηλό επίπεδο ετοιμότητας με την ενσωμάτωση θεσμικών ρυθμίσεων, στρατηγικού σχεδιασμού, εθνικών μηχανισμών ελέγχου ποιότητας, καθώς και πολιτικού και επιχειρησιακού συντονισμού.

Παρά τη σημειωθείσα πρόοδο, αρκετά κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την αποτελεσματική εφαρμογή της διακυβέρνησης Σένγκεν. Τα πλαίσια διακυβέρνησης Σένγκεν εξακολουθούν να είναι κατακερματισμένα, με τις αρμοδιότητες να είναι διασκορπισμένες σε πολλές αρχές, χωρίς σαφή κεντρική λειτουργία συντονισμού. Αυτό αντικατοπτρίζει ένα ευρύτερο μοτίβο βάσει του οποίου εξακολουθεί να πραγματοποιείται η διαχείριση της εφαρμογής του Σένγκεν μέσω αποσπασματικών εθνικών ρυθμίσεων, με ανεπαρκή ενσωμάτωση των αρμοδιοτήτων, του συντονισμού και της εποπτείας.

Η αποτελεσματική διακυβέρνηση Σένγκεν ξεκινά με **ισχυρές εθνικές δομές διακυβέρνησης**, οι οποίες αξιοποιούν τις προσπάθειες που έχουν ήδη καταβληθεί στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων⁽⁶⁸⁾. Τα πλέον προηγμένα εθνικά μοντέλα διακυβέρνησης έχουν αναδείξει τέσσερα βασικά στοιχεία. Πρώτον, είναι αναγκαία μια **συντονισμένη προσέγγιση** όσον αφορά την εθνική διακυβέρνηση Σένγκεν, η οποία θα περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση και τη σύνδεση όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, τον σαφή καθορισμό των ρόλων και των

⁽⁶³⁾ Το 2025 η Επιτροπή εφάρμοσε το ετήσιο πρόγραμμα αξιολόγησης που οδήγησε στην κατάρτιση ανά χώρα εκθέσεων Σένγκεν για την Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Ελβετία, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία, οι οποίες πρόκειται να εγκριθούν σύντομα. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Schengen evaluation and monitoring» (Αξιολόγηση και παρακολούθηση Σένγκεν) (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_el).

⁽⁶⁴⁾ Στην Ελλάδα, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Κύπρο.

⁽⁶⁵⁾ Με στόχο την ενίσχυση της διαδικασίας αξιολόγησης και παρακολούθησης της εφαρμογής των προτύπων Σένγκεν από τα κράτη μέλη, οι διάλογοι αυτοί επικεντρώνονται στην προώθηση της δέσμευσης και στη βελτίωση της εθνικής διακυβέρνησης Σένγκεν μέσω διαρθρωμένων συζητήσεων που πραγματοποιούνται υπό την καθοδήγηση των συντονιστών ανά χώρα, στην αντιμετώπιση βασικών προκλήσεων, στη διασφάλιση της έγκαιρης υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης των συστάσεων και στη διευκόλυνση των τεχνικών ανταλλαγών για την επίλυση επίμονων ζητημάτων.

⁽⁶⁶⁾ Οι προσπάθειες αυτές παρείχαν επίσης στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αξιολογήσει την πρόοδο που σημείωσαν τα κράτη μέλη. Μετά τις τελευταίες αξιολογήσεις των εκθέσεων παρακολούθησης που υπέβαλαν τα κράτη μέλη, η Επιτροπή, μέσω των εν λόγω εκθέσεων, κλείνει τα σχέδια δράσης του Λουξεμβούργου, της Πορτογαλίας και της Σουηδίας στον τομέα της πολιτικής θεωρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 του κανονισμού για τον μηχανισμό αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν.

⁽⁶⁷⁾ Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Γαλλία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Αυστρία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Φινλανδία.

⁽⁶⁸⁾ Η ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων αποσκοπεί στη διασφάλιση της συνεκτικής και συντονισμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ μέσω κοινών επιχειρήσεων, κοινών πόρων και στρατηγικών εταιρικών σχέσεων.

αρμοδιοτήτων σε πολιτικό, διοικητικό και επιχειρησιακό επίπεδο, τη θέσπιση επίσημων μηχανισμών συντονισμού και τον ορισμό εθνικού συντονιστή Σένγκεν με επαρκή εποπτική εξουσία. Δεύτερον, απαιτείται ένα **ολοκληρωμένο και στρατηγικό πλαίσιο** για τον καθορισμό ενός συνεκτικού μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου οράματος για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν, με βάση τις υφιστάμενες τομεακές στρατηγικές. Τρίτον, για την επίτευξη πραγματικών αποτελεσμάτων απαιτείται ένα **συνεκτικό όραμα επιχειρησιακής παρακολούθησης**, το οποίο θα μετουσιώνει τους στρατηγικούς στόχους σε συγκεκριμένα μέτρα με σαφή χρονοδιαγράμματα, καθορισμένες αρμοδιότητες και επαρκείς πόρους, που θα διασφαλίζουν τη διαρθρωμένη εφαρμογή. Τέλος, η ισχυρή εθνική διακυβέρνηση πρέπει να συνοδεύεται από **επαρκείς ικανότητες** που καθιστούν δυνατή την αποτελεσματική εφαρμογή των υποχρεώσεων Σένγκεν. Με τη λήψη αυτών των μέτρων, τα κράτη μέλη μπορούν να διασφαλίσουν την ανάληψη αποτελεσματικής εθνικής ευθύνης και να ενισχύσουν τη συνοχή του Σένγκεν σε επίπεδο ΕΕ.

Το διακύβευμα υπερβαίνει τις επιμέρους εθνικές ανησυχίες, καθώς η ισχύς του χώρου Σένγκεν εξαρτάται από την ευθύνη κάθε κράτους μέλους έναντι του άλλου. Η πραγματική αξία των αξιολογήσεων έγκειται στην ικανότητά τους να μετατρέπουν τα πορίσματα σε κοινά συμπεράσματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το 2026 η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη στην προσπάθειά τους να ενισχύσουν τη διακυβέρνηση Σένγκεν, μέσω του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν, μεταξύ άλλων με δραστηριότητες αξιολόγησης στο Βέλγιο, στη Γερμανία, στις Κάτω Χώρες και στο Λιχτενστάιν ⁽⁶⁹⁾. Τα κράτη μέλη θα λάβουν επίσης καθοδήγηση και πόρους για την ενίσχυση των εθνικών τους πλαισίων διακυβέρνησης, καθώς και χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο ειδικής πρόσκλησης του μέσου για τη διαχείριση των συνόρων και τις θεωρήσεις (ΜΔΣΘ).

3.2 Εφαρμογή του Σένγκεν μέσω στοχευμένης χρηματοδότησης της ΕΕ

Η ενίσχυση της εθνικής διακυβέρνησης Σένγκεν θα πρέπει να συμβαδίζει με τη στρατηγική χρήση της χρηματοδότησης από την ΕΕ. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό κατά την προετοιμασία του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2028-2034. Μολονότι εξακολουθεί να υπόκειται στη συμφωνία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών Σένγκεν εντός του πλαισίου δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις επιδόσεις και στη στρατηγική χρήση της χρηματοδότησης της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, **η χρηματοδότηση της ΕΕ** θα συμβάλει στη στήριξη της εθνικής διακυβέρνησης και των δράσεων Σένγκεν, με συντονισμένο και στοχευμένο τρόπο και σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις στρατηγικές προτεραιότητες, όπως καθορίζονται κατά τις αξιολογήσεις Σένγκεν.

Καθώς συνεχίζεται η προπαρασκευαστική διαδικασία για το επόμενο ΠΔΠ, είναι σημαντικό να συνδεθούν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που προσδιορίστηκαν από τις αξιολογήσεις Σένγκεν και τις ευρείες προτεραιότητες Σένγκεν που καθορίστηκαν για τον κύκλο 2026-2027 με τον προγραμματισμό της χρηματοδότησης της ΕΕ στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων μέσω των σχεδίων εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης, ώστε οι στόχοι της ΕΕ να μετουσιωθούν σε εθνικά θεματολόγια επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.

⁽⁶⁹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Schengen Evaluation and Monitoring — Migration and Home Affairs» (Αξιολόγηση και παρακολούθηση Σένγκεν — Μετανάστευση και Εσωτερικές Υποθέσεις) (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_el).

3.3 Ολοκλήρωση και επέκταση του χώρου Σένγκεν

Ο χώρος Σένγκεν έχει σχεδιαστεί ως κοινό πλαίσιο στο οποίο ισχύουν κοινοί κανόνες, κοινά πρότυπα και κοινές ευθύνες εξίσου για όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

Σε ένα ολοένα και πιο σύνθετο γεωπολιτικό πλαίσιο, η **Κύπρος** συμβάλλει με μοναδικό τρόπο στην ενίσχυση της κοινής επίγνωσης της κατάστασης όσον αφορά τους κινδύνους και τις ευκαιρίες στην περιοχή της, προσφέροντας παράλληλα πείρα που ενισχύει τη συλλογική ικανότητα σε θέματα συνόρων, μετανάστευσης και ασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή διεξήγαγε δραστηριότητα παρακολούθησης Σένγκεν τον Δεκέμβριο του 2025 προκειμένου να αξιολογήσει την κατάσταση ετοιμότητας της Κύπρου και να στηρίξει τα επόμενα βήματα προς την πλήρη προσχώρησή της στον χώρο Σένγκεν. Το 2025 σημειώθηκε σημαντική πρόοδος, καθώς οι κυπριακές αρχές εφάρμοσαν σημαντικές μεταρρυθμίσεις και μέτρα σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα Σένγκεν. Η **Ιρλανδία** συνέχισε να καταβάλλει προσπάθειες ώστε να αποδείξει την ετοιμότητά της να εφαρμόσει πλήρως τα μέρη του πλαισίου Σένγκεν που αφορούν την εσωτερική ασφάλεια του χώρου Σένγκεν.

Επίσης, είναι εξίσου αναγκαίο να συνεχιστεί η εμβάθυνση της διαρθρωμένης συνεργασίας με τους εταίρους της διεύρυνσης. **Οι υποψήφιοι για ένταξη στην ΕΕ χώρες είναι υποψήφιοι χώρες Σένγκεν** και, ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η ετοιμότητα για την προσχώρηση στον χώρο Σένγκεν ενσωματώνεται συστηματικά στη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ. Το πρώτο βήμα στην πορεία προς την προσχώρηση στον χώρο Σένγκεν είναι η θέσπιση ισχυρών πλαισίων διακυβέρνησης Σένγκεν σε εθνικό επίπεδο. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο η Επιτροπή έχει ήδη **εντείνει τη συνεργασία της με τις χώρες της διεύρυνσης**. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με εμπειρογνώμονες του Frontex και των κρατών μελών, πραγματοποίησε την πρώτη συνεδρία ευαισθητοποίησης σχετικά με τη διακυβέρνηση Σένγκεν για τις χώρες της διεύρυνσης, τον Φεβρουάριο του 2026. Η πρωτοβουλία αυτή φιλοξενήθηκε στο Μαυροβούνιο και παρείχε πρακτική καθοδήγηση για τη δημιουργία αποτελεσματικών εθνικών δομών συντονισμού. Επιβεβαίωσε επίσης το έντονο ενδιαφέρον των χωρών της διεύρυνσης και τόνισε την προστιθέμενη αξία της έγκαιρης και διαρθρωμένης προετοιμασίας. Ταυτόχρονα, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην πρώιμη προετοιμασία για την ένταξη στον Σένγκεν κατά τις διαπραγματεύσεις, στη στενή παρακολούθηση της ανάπτυξης και της εφαρμογής των σχεδίων δράσης Σένγκεν στους εταίρους της διεύρυνσης και στην παροχή ειδικής ανά χώρα τεχνικής βοήθειας για τη στήριξη των υποψήφιων χωρών στη διαδικασία αυτή.

4 ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η εδραίωση των επιτευγμάτων και η αντιμετώπιση τυχόν εναπομενόντων κενών θα διασφαλίσουν ότι ο χώρος Σένγκεν παραμένει σε επαγρύπνηση και εξακολουθεί να είναι καλά προετοιμασμένος, καθώς οι ταχέως εξελισσόμενες γεωπολιτικές συνθήκες θα μπορούσαν να επηρεάσουν σημαντικά τη δυναμική της μετανάστευσης και της ασφάλειας. Για τον κύκλο Σένγκεν 2026-2027, η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο Σένγκεν να εγκρίνει τις ακόλουθες προτεραιότητες κατά την επόμενη σύνοδό του τον Ιούνιο του 2026.

Δράσεις υλοποίησης των προτεραιοτήτων για τον κύκλο Σένγκεν 2026-2027

1. Για την υποστήριξη της εξωτερικής διάστασης του Σένγκεν

Σε επίπεδο ΕΕ:

- Πρόταση **αναθεώρησης του κώδικα θεωρήσεων** με στοχευμένα μέτρα για την ενίσχυση της ασφάλειας της ΕΕ.

- Ενίσχυση της **παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ΕΕ**, με την περαιτέρω ανάπτυξη αμοιβαία επωφελών εταιρικών σχέσεων με βασικές χώρες για την προσέλκυση ταλέντων για καινοτομία.

2. Διασφάλιση ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων για έναν ασφαλή χώρο Σένγκεν

Σε εθνικό επίπεδο, οι χώρες Σένγκεν πρέπει:

- Να προωθήσουν την **ψηφιοποίηση** των διαδικασιών και την ανάπτυξη συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας, συμπεριλαμβανομένης της διαλειτουργικότητάς τους. Να συνεχίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος εισόδου/εξόδου σε όλα τα συνοριακά σημεία διέλευσης, μεταξύ άλλων με την επαρκή ανάπτυξη όλων των λειτουργικών δυνατοτήτων, τη μείωση του χρόνου διεκπεραίωσης, την αύξηση των αυτοματοποιημένων λύσεων στα σύνορα και τη βελτίωση της καταχώρισης και της ποιότητας των βιομετρικών στοιχείων. Να διασφαλίσουν την ορθή προετοιμασία της έναρξης λειτουργίας του ETIAS εφαρμόζοντας επαρκείς δοκιμές και διαθέτοντας τους αναγκαίους πόρους.
- Να συνεχίσουν να βελτιώνουν την **ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των συνοριακών ελέγχων** μέσω της πλήρους αξιοποίησης των υφιστάμενων συστημάτων και της διαλειτουργικότητάς τους, καθώς και να αναπτύξουν περαιτέρω τις εθνικές ικανότητες για την επιτήρηση των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και των υποδομών.
- Να διασφαλίσουν υψηλό επίπεδο **επίγνωσης της κατάστασης** και εις βάθος κατανόησης των απειλών και των αναδύμενων προκλήσεων με την εδραίωση τεκμηριωμένης και βασιζόμενης σε πληροφορίες χάραξης πολιτικής.
- Να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του **κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής**, με την κατανομή πόρων και ικανοτήτων, μεταξύ άλλων, δημιουργώντας ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης.
- Να ενισχύσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω τον **σχεδιασμό αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων** με στόχο τη βελτίωση των ικανοτήτων ανταπόκρισης σε καταστάσεις κρίσης και να διασφαλίσουν μεγαλύτερη ετοιμότητα με την προώθηση μιας προσέγγισης με πιο ευρωπαϊκό προσανατολισμό.

3. Για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων επιστροφών

Σε εθνικό επίπεδο, οι χώρες Σένγκεν πρέπει:

- Να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή **της διαδικασίας επιστροφής στα σύνορα**.
- Να ενισχύσουν τις **επιχειρησιακές ικανότητες και τα εργαλεία** που είναι αναγκαία για τη στήριξη της διαδικασίας επιστροφής και επανένταξης, συμπεριλαμβανομένων επαρκών ικανοτήτων για τις διαδικασίες επιστροφής, καθώς και να εκσυγχρονίσουν εργαλεία και συστήματα —όπως η διαχείριση υποθέσεων επιστροφής— και να αξιοποιούν πλήρως τις λειτουργικές δυνατότητες του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν.
- Να αξιοποιούν τη **στήριξη του Frontex** και να αντιμετωπίζουν ενεργά τις προκλήσεις όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών τοποθέτησης ειδικών σε θέματα επιστροφής.

4. Για την εδραίωση του επιχειρησιακού πλαισίου για τη συνεργασία στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας

Σε επίπεδο ΕΕ:

- Προώθηση των εργασιών της **άτυπης ομάδας εμπειρογνομόνων για τη διασυνοριακή επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου**, με διευθέτηση των κοινών επιχειρήσεων, της διασυνοριακής παρακολούθησης και των ασφαλών επικοινωνιών.
- Συνέχιση του **διαρθρωμένου διαλόγου, τον οποίο διευκολύνει ο συντονιστής Σένγκεν**, με όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη που επηρεάζονται από τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, ενόψει της σταδιακής άρσης των ελέγχων.

Σε εθνικό επίπεδο, οι χώρες Σένγκεν πρέπει:

- Να ολοκληρώσουν τη νομική και επιχειρησιακή εφαρμογή της οδηγίας για την ανταλλαγή πληροφοριών, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους λειτουργίας των **ενιαίων σημείων επαφής** και της προώθησης της **συστηματικής χρήσης των συστημάτων πληροφοριών της Ευρωπόλ**, όπως το SIENA.
- Να αξιοποιήσουν πλήρως όλες τις **ενισχυμένες λειτουργίες** του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν.
- Να καλύψουν τις **ανάγκες σε ανθρώπινους πόρους και τεχνικές ικανότητες (συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και των ψηφιακών υποδομών)** ώστε να ανταποκρίνονται στις επιχειρησιακές ανάγκες.
- **Να αξιοποιήσουν στον μέγιστο βαθμό** όλα τα μέσα που διατίθενται από τον **αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν** με στόχο τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Να εμβαθύνουν τις πρωτοβουλίες περιφερειακής συνεργασίας και να ενισχύσουν την κοινή επιχειρησιακή ικανότητα με την **επέκταση των πλαισίων συνεργασίας για την επιβολή του νόμου**.

5. Για την ενίσχυση της διακυβέρνησης Σένγκεν

Σε επίπεδο ΕΕ:

- Διασφάλιση της εδραίωσης των επιτευγμάτων και της υλοποίησης των προτεραιοτήτων που προσδιορίζονται στην παρούσα έκθεση, μεταξύ άλλων μέσω **συστηματικότερων ειδικών ανά χώρα συζητήσεων** και με στρατηγική χρηματοδότηση στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ.
- Ολοκλήρωση της προσχώρησης της **Κύπρου** στον χώρο Σένγκεν.
- Ολοκλήρωση των αναγκαίων διαδικασιών για την πλήρη εφαρμογή των κανόνων του Σένγκεν σχετικά με την εσωτερική ασφάλεια στην **Ιρλανδία**.
- Συνέχιση της ισχυρής συνεργασίας με τις **χώρες της διεύρυνσης**.

Σε εθνικό επίπεδο, τα κράτη Σένγκεν πρέπει:

- **Να ενισχύσουν τα εθνικά πλαίσια διακυβέρνησης Σένγκεν**, με βάση τα προηγμένα εθνικά μοντέλα διακυβέρνησης και, σε κάθε περίπτωση, υπό την εποπτεία του ορισθέντος εθνικού **συντονιστή Σένγκεν**.